

Архітектура кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Підготували учениці 9-В класу

Литвинчук М.В., Колесник А.Я.

План

- 1) Класицизм;
- 2) Етапи переходу від барокко до класицизму;
- 3) Відомі архітектори;
- 4) Архітектурні міста та їх споруди;
- 5) Висновок.

Кінець XVIII і поч. XIX ст. характеризується в українській архітектурі значним зростанням обсягу будівництва, поширенням нового стилю - **класицизму**. **Класицизм** надавав усім містобудівельним заходам державного офіційного характеру. У своїх кращих зразках мистецтво класицизму несло важливі естетичні і виховні функції. Урочиста простота будинків, площ, вулиць зовні ніби підпорядковані, геометрії, несла в собі глибокі емоційні імпульси. Розвиток архітектури великою мірою зумовлюється прогресом будівельної техніки.

Елисаветградъ, № 15.
Нивская ул.

- В цей час поступового впроваджуються в будівництво металеві конструкції, проте, як і раніше поширене було дерев'яне будівництво. В розвитку класицизму можна визначити три етапи:

становлення стилю зрілість занепад

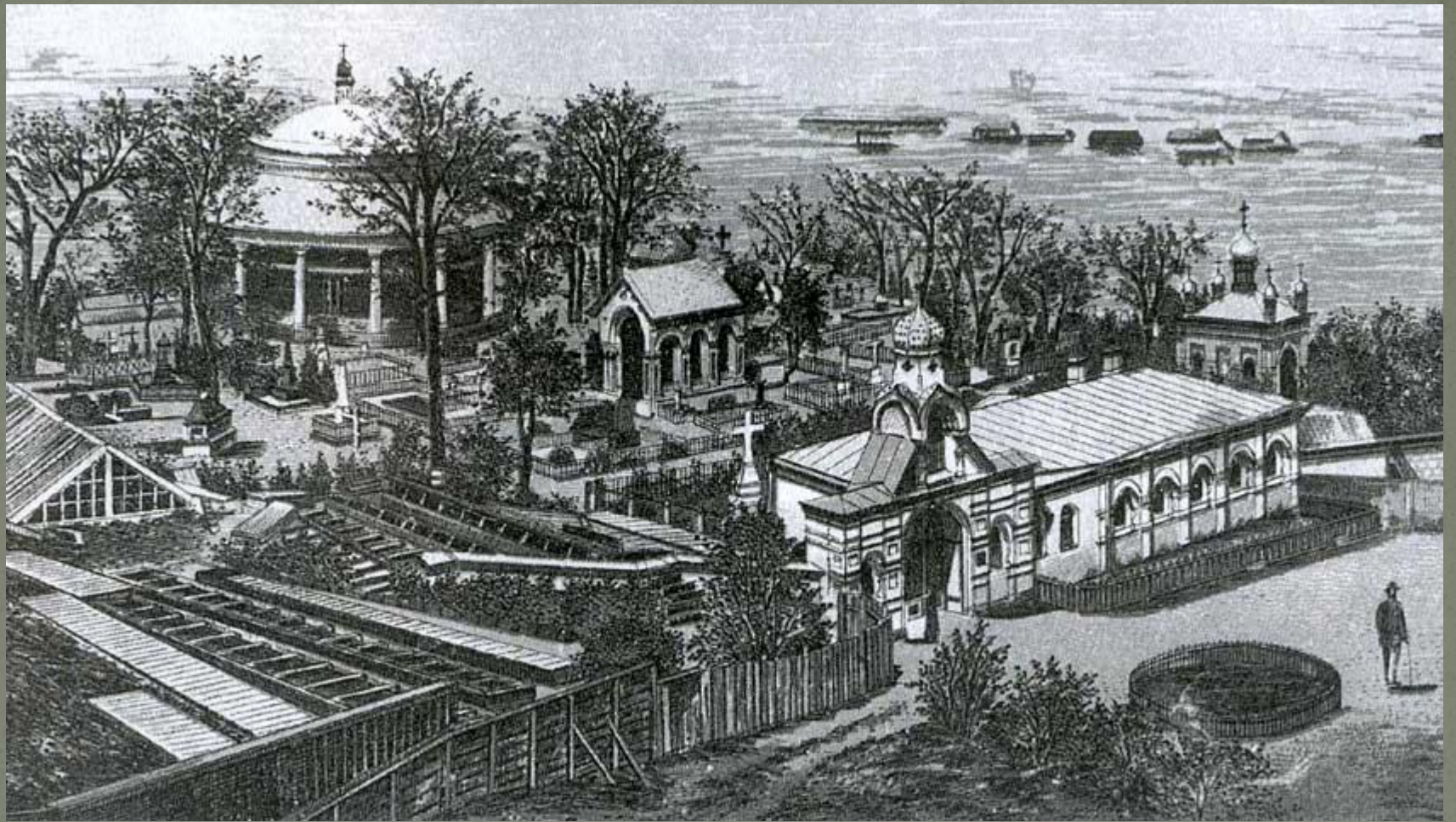
- Архітектура першого етапу відзначається переходом від барокко до класицизму, пошуками нових засобів художньої виразності, й новим підходом до ансамблевої забудови.
- За часів класицизму набуває значення відкритий характер композиції ансамблів площ, вулиць і окремих комплексів. Основним досягненням другого етапу було створення великих ансамблів, а в архітектурі і застосування декоративного мистецтва для втілення значних художніх задумів.
- На третьому етапі поширилося багатоповерхове будівництво, зростали промислові підприємства, учбові заклади.
- Занепад класицизму виявився також у відході від творчого розуміння й використання форм античності у пануванні канонів і штампів. Кращі набутки зрілого класицизму знаходять підтримку, поширення у творчій практиці українських архітекторів та скульпторів. Відомі зодчі першої половини ХІХ ст. такі як *Андрій Воронихін, Андріян Захаров, Олександр Брюллов, Василь Стасов, Вікентій Беретті* доповнили основну формулу класицизму, положенням про цілісність і ансамблю та його синтез із давньою забудовою.

Василь Стасов

Архітектор **А.Меленський** за короткий час перетворив патріархальний Київ з його численними монастирями і руїнами колишньої могутності й слави на сучасне європейське місто. Під його керівництвом було покладено багато вулиць, також визначив і Хрещатик як головну в майбутньому вулицю Києва. Щоб зв'язати Хрещатик з під'їздними шляхами, Меленський пересік його початок Олександрівською вулицею між Подолом і Печерськом, а кінець Хрещатика продовжив на Зх і Пд однією з найдовших у тогочасному Києві вулиць – Василівською. На Хрещатику Меленський збудував перший у місті театр із залом на 470 місць (не зберігся). У 1802 р. за проектом Меленського споруджено перший на Україні “Пам'ятник на честь поновлення магдебурзького права”, що являє собою тосканську колону з п'єдисталом у вигляді арки.

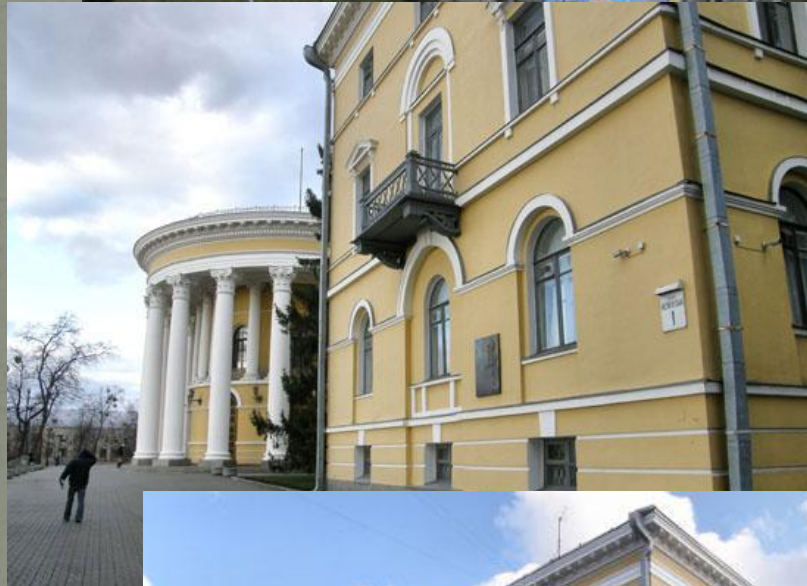

- У 1843 році архітектором **В.Беретті** була запланована побудова Інституту шляхетних дівчат.

- Головний корпус Інституту шляхетних дівчат збудували триповерховим. Перший поверх займали приймальня, гардероб, квартира начальниці, кімнати службовців та невелика лікарня. Значну частину другого поверху займав зал для зібрань, крім якого тут розміщувались класні кімнати, бібліотека, їдальня та кімнати класних дам. Вихованки закладу жили на третьому поверсі у дортуарах (загальних спальнях). У підвалах будівлі були розташовані кухня, комори, лазня та казарми для прислуги.

- Центральна частина будинку – напівкруглий ризаліт. У 19 столітті його перший поверх займала католицька церква, а другий і третій – православний храм Св. Олександри.

Найбільшого розвитку серед міст кінця XVIII-XIX ст. досягла Одеса. Її збудували в 1794 р. на місці турецької фортеці Хаджибей. У 1803 Одеса ще була невеликим містом з дев'ятьма тисячами жителів. У місті було 14000 будинків і землянок, незакінчені церкви, 39 невеликих фабрик, 200 крамниць і магазинів. В 1804 р. градоначальник Одеси А.Е. Ришельє замовив проект театру відомому архітекторові Тома де Томону.

Одеський національний академічний театр опери і балету - перший театр в Одесі і Новоросії за часом будівлі, значенню і популярності. Перша будівля була відкрита в 1810 і згоріла в 1873 році. Сучасна будівля побудована в 1887 році архітекторами Фельнером і Гельмером в стилі віденського бароко. Архітектура залу для глядачів витримана в стилі пізнього французького рококо. Унікальна акустика підковоподібного залу дозволяє доносити навіть шепіт з сцени у будь-який куточок залу. Повна реставрація будівлі театру була завершена в 2007 році.

Прихильник форм античної архітектури, Томон казав, що його театр являє “подобу невеликого грецького храму”. Театр збудований у 1809 р. поблизу моря добре виділявся серед навколишньої забудови і кожен хто приїжджав до Одеси морем, першою бачив цю споруду. У забудові Одеси брали участь петербурзькі архітектори, такі як Ф.К. Боффо, Г.І. Горічеллі, У. Козлов,

● **Ф.К. Боффо** був родом із Сардинії. За сорок років творчої діяльності він спорудив кілька найзначніших будівель. Основним архітектурним акцентом є центральна напівкругла площа, вона збудована двома симетрично розташованими увігнутими будинками. Саме ця архітектурна ідея яскраво виявлена у величезних *Потьомкінських сходах*. Сходи, пам'ятник і вулиця між увігнутими будинками становлять композиційну поперечну вісь бульвару, що поділяє його на дві частини. Бульвар обмежують з двох боків комплекси будов – садиба Воронова та будинок Старої біржі. *Воронцовський палац* збудований за проектом Боффо. Палац має чудові інтер'єри, які відзначаються декоративним багатством і художнім смаком.

Воронцовський палац (архітектор Ф.Боффо)

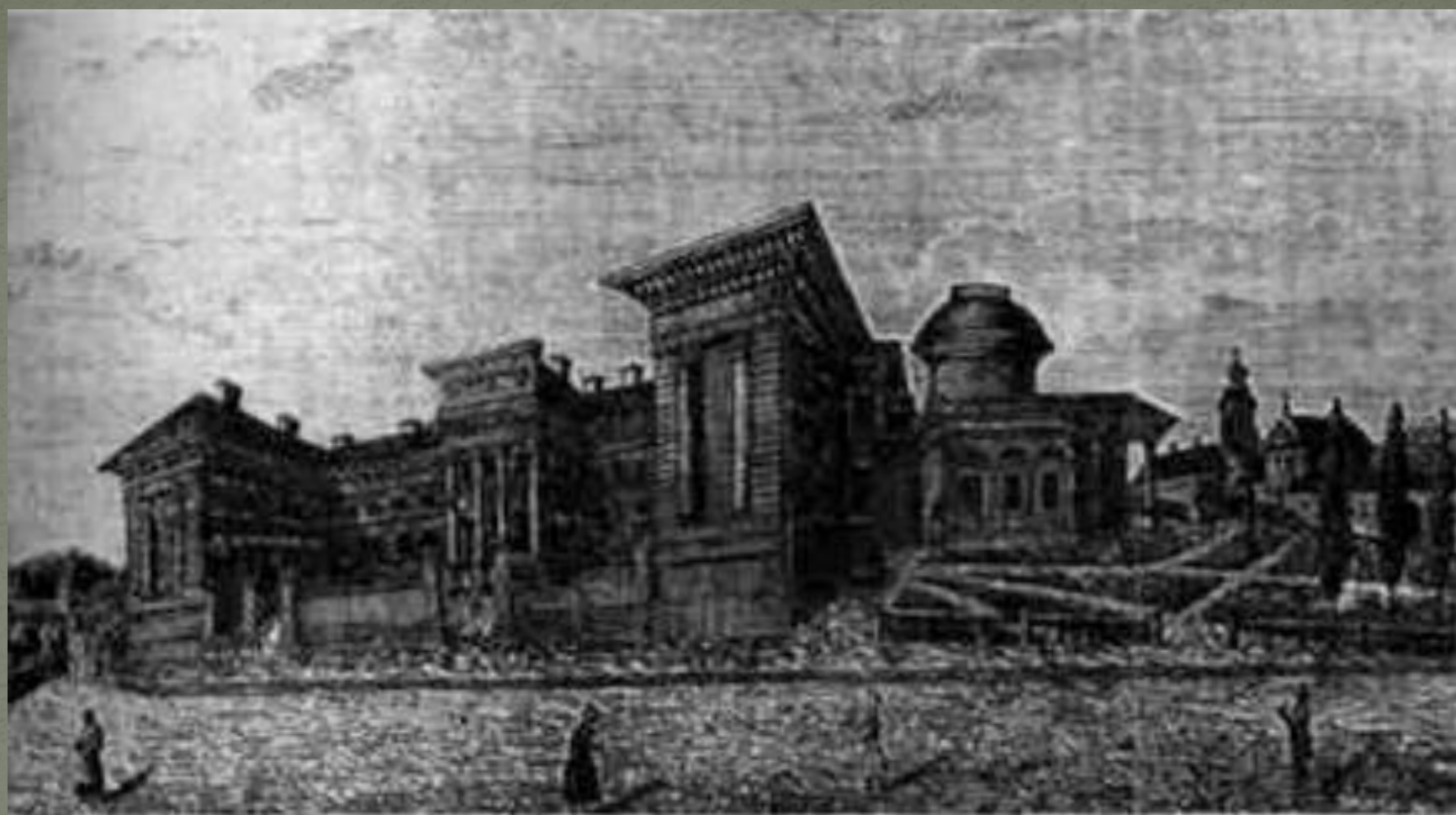
- Перлинами високого європейського мистецтва на теренах України є садово-паркові ансамблі, побудовані наприкінці XVIII — у XIX ст.

*Н. Орда,
Парк «Олександрія»
в Білій Церкві.
Літографія*

“Софіївка” м. Умань.

*Бібліотека та музей Оссолінських у Львові.
Із літографії К. Ауера*

- Палац із партером (парадний фасад) у с.Самчиках (Хмельницька обл.)

- Палацово-парковий ансамбль «Самчики»- відома на теренах України музей-садиба у селі Самчики на схід від Старокостянтинова (нині Старокостянтинівський район Хмельницька область). Належить до кращих пам'яток стилю в країні. Палац один з найкраще збережених, що дало змогу облаштувати музей-садибу.

м. Харків,
Успенський
кафедральний
собор

● На межі XVIII-XIX століть прекрасними зразками класичності були величаві палати гетьмана Кирила Розумовського в Почепі (проект Де ля Мото, арх. О. Яновецький), Яготині (проект Менеласа), Глухові (арх. Андрій Квасов) й Батурині (проект Андрія Квасова, арх. Чарльз Камерон). Величезних розмірів палата в Почепі, збудована у 1796 р., дає широку площу спокійних архітектурних мас, але із сухими й одноманітними лініями деталей.

м.Батурин, воскресенська церква

● Наприкінці 18 століття та на початку 19 на землях України з'явилися поодинакі зразки стилю **ампір** (пізній класицизм, що наслідував зразки архітектури Риму імператорської доби)

Бібліотека імені Стефаника,
м. Львів

- Серед нових міст найбурхливіше розвивався Севастополь. Велику роль у плануванні і забудові міста відіграли військові інженери. Севастополь зростав дуже швидко. В 1804 р. Севастополь оголосили головним військовим портом Чорноморського флоту, а згодом фортецею.

- Особливу діяльність по забудові Севастополя розвинув видатний флотоводець і вчений М. Лазарєв. В архітектурі Севастополя переважали давньогрецькі форми. В греко доричному ордері збудовано в 1843 р. Петропавлівський собор, що являє собою периптер з сорока чотирьма колонами. При Морській бібліотеці було споруджено так звану башту вітрів. На верхньому крузі барельєфи, які зображують міфологічних героїв. Будинок Морської бібліотеки було зруйновано, але башта збереглася, до наших днів, нагадуючи про архітектуру першого періоду розвитку міста.

Для пізнього періоду класицизму характерний розвиток прибуткового будинку. До цієї категорії належить збудований у 1842 р. так званий театр С. Скарбка у Львові. Театр вбудовано у велику чотирьохповерхову споруду з квартирами. Головний фасад підкреслено винесенням уперед портиком, який спирається на аркаду.

Висновок

● Класицизм в архітектурі закінчився в 60-х роках ХІХ ст. Але цей рубіж дуже умовний, бо традиції, здобутки в містобудуванні справляли вплив і на архітектурну практику наступних часів. Регулярна система планування міста, видатні палацово паркові комплекси розкривають багатства будівельної і художньої культури тих часів і займають значне місце в загальній культурній спадщині українського народу.

Дякуємо за увагу!!!